

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

LAPTULAJDONOS
Az Erdélyi Róm. Kath. Irodalmi Társulat.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész evre ———— 8 kor
Félévre ———— 4 ..
Negyedévre ———— 2 ..
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Vizi erők.

A kuruc időkben Magyarország a vadvizek hazája. Temérdek benne a lép, tócsa és pocogó s nincsen száma a vadmadárnak.

A végeláthatatlan vizekben récefiak sipognak, bölömbika szől és bibic sivít, vadludak huznak el fölöttük s hosszulábu darvak méregetik a mélységet. Folyik vigan a pákászat s egy-egy nyíl süvítő szavára véresen bukik alá nemeskócsag és szürkegém. Jut is, akkor bőven kócsag és kerecsenforgó, aminthogy az erdők mélye is gazdagon ontja a róka- meg a farkasmálat.

Vizben-madárban, tokban és pontyban nem vala hiány, de a sok vizen alig volt áldás. Miazmák terjesztője, nyavalyák kutfeje volt. Kívánva kellett az áldott kéz, mely bibliai módra elválassza a vizet a szárazföldtől s a termőtalajnak hódítsa el a vizek vad világát. Megorronthat a lecsapolásért a vadász és pákász, kiveszhet sok

himes romantika, de eljő helyükbe a kenyér s a pipacos mezők, a zsendülő vetés színes valósága.

Végre is e föld a magyarokért, nem a darvakért van. A Neptunon erőt vevő kultúra első sikere nálunk: a vadvizek elapasztása.

Azután jő a másik kemény munka: Magyarország hatszáz patakjának, folyamának fékeltartása, rázorítása annak a tovasikló, nyugtalan erőnek gályák, naszádok hordására, maiomkerék hajtására, melengetésre, világításra: szerény szolgálatra féktelen uralom helyett.

Magyarország folyóinak, csatornáinak egész hossza 12525 km. Mindvégig valamennyi természetesen nem hajozható, de közel a félhosszuságon, 6011 km-en, járhatna rajtuk kerekesszék vagy legalább fából összerótt tutaj. Szó sincs róla persze, hogy járjon is. Csak negyedfelezer km-t szántanak föl a gőzhajók lapátjai megcsavarjai, a többin legfeljebb csónak siklik, komp uszkal, vagy tutaj ipar-

codik lefelé. A 3502.7 km hosszú viziútból, amit gőzhajóink tényleg bejárnak, 1101 km a Duna vonalára esik. A Duna hordta egykor Arnulf német császár követjét, mikor 891-ben a magyarok segítségét kérte a morva-pannonok ellen, a Dunán usztattak le a komáromi naszádosok, megvívni a török hajók őrségével, a Duna hordja ma is szünet nélkül uszályainkat megvakva eledellel az élők számára s ha szárnyra kelne is az egész európai emberiség s gőzöst, villamost keveselve repülve járna is a világot, a Duna vizi útja forgalmi jelentőségét akkor sem veszítené el.

Hiba volna azonban a méltóságos Duna láttára feledni nagyságos és tekintetes folyamainkat. A Dráván csak 187 km-en usznak gőzösök, a Maros torkolatától 20 km-re még felmerészkednek, tovább már nem biztonságos számukra az út. Nem mintha Maros-Portusig nem juthatna el a kisebbfajta gőzhajó, de annyi gátba, duzzasztóba, annyi zsilipbe, kotrásba, számításba,

A háborgó Fekete-tenger-mellől.

Az örökké háborgó, ezüstsín tajtékot hánnyó ólmos-vízű Fekete-tenger mellől, az odesszai kikötőből küldöm e sorokat. Szemeim átkalandoznak a nyugtalan vizeken a szürke ködbe vesző túlsó part felé, arra, amerre édes hazám fekszik. A kép, amely szemeim elé tárul, elragadóan szép. Magas terrazonon állok, onnan látom a kikötőben himbálódzó gőzösök, vitorlások és motoros járművek szinte beláthatatlan tarka raját. Hadihajó egy sincs itt, azokat Sevastopolba szöktették. A természetes terrazon szép sorjában a mi útegeink ágyúit néznek tarkasszemet a tengerrel, s készenlétben várják az esetleges ellenséges szándékkal ide merészkedő hadihajókat. Eddig nem volt beavatkozásra szükség remélhetőleg ezután sem lesz. A magas terrazon nyüzsgő, káprázatosan színes élet lüktet. Kínai és japán utcai artisták mulattatják a sűrű csoportokban összeverődő közönséget. Egyik zörgős karikákkal felszerelt hegyes és súlyos dárda-akat dobál a levegőbe s kapja el újra boszorkányos ügyességgel, másik sajátosság

muzsikára lassú, majd szilaj táncot lejt, a harmadik japán „Gassenhauereket” énekel. A közönség is tarka. Van itt magyar, osztrák, német, bolgár, török, orosz, oláh katona és tiszt, aztán polgári férfiak, nők, gyermekek s valamennyien nagy érdeklődéssel nézik az utcai művészek köklérkedéseit. A város szép, világosváros-jellegű. Háza nem túlságosan magasak, 3-4 emeletes ház ritkaság, utcai azonban eszményien szépek. Egész Odessza csupa sugárútból áll, mindenik sétatérzámba mehet, széles, egyenes, egymást derékszög alatt metsző. Az utcán eleven élet lüktet. Ugy korzóznak az emberek, mintha odaát, Nikolajev és Cherson tájékan is minden rendben volna. Pedig ott nagy tánc van. Az ország komolyabb-része tiszta szívéből örvend a békének és a mi idejöveteleinknek, a bolszeviki eszméltől és a tévesen felfogott szloboda szellemétől megittasult, földéhes bandák azonban guerrillhareccal akarják ábrándjaikat megvalósítani. Minden az övék, semmi a másé. — ez a szociális felfogásuk. Mielőtt idejöttünk volna mindazokat, akik másképp fogták fel a szabadság eszméjét, elítették láb alól. A Fekete-tenger sötét hullámai között tömérdek áldozatuk alussza örök álmát.

Nem messze innen mi is megtaláltuk a vastúti töltés szélén egy orosz tábornoknak perméjében elásott holtestét. Szegénynek egyik karja egészen kinn volt, úgy találtuk meg. Itt azonban most minden csendes, mintha soha háború nem lett volna. A műzik, színházak itt is tömve, a kávéházakban csak karhatatlommal lehet asztalhoz jutni. Éttermei fényesek és drágák. Talán érdekelni fogja a kedves olvasót egy orosz étlapnak néhány adata. Egy hallevés 2 korona, egy sült 14—16 K., egy tésza 5 kor., egy pikkoló (de még valódi kávéból) 2 kor., egy üveg gyarló hadisör 2 korona. Kezdetben azt hittük, hogy ezeket az árakat a mi megjelenésünk srófolta ilyen hallatlanul fel, később azonban megtudtuk, hogy előtünk is elég drága volt itt minden, mi legiennebb néhány szálalékkal vagyunk ludasok. Az iparcikkek is drágák. Amit olcsónak gondoltunk, a bőrfélék, még az otthoni árakat is túllicitálják. Fehérneműt itt csak a hadimilliomos vehet, oly drága. Egy finom ing ára 50—60 korona. Természetesen semmit sem vásároltunk. . .

A fényűzés mindenek dacára óriási. Férfiak és nők kincset érő prémekben járkálnak. A nők, az idősebbek ép úgy, mint az ifjabbak, sőt még a gyermek-

Oberbauer A. Utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.

A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebbi egyházi szerek ruhák, zászlók, stb. gyára — Arjegyzék kíváratra ingyen és bérmentve.

költsebbe kerülne e néhány száz km-es vonal, hogy a magyar állam ezer egyéb feladata láttára eleddig visszaírt a Maros szabályozásától. Pedig a víziút olcsóbb és tisztább, a hajó ürtartalma gazdaságosabban kihasználható, a kockázat a vasúti szállítással szemben kisebb — s máig mégis csak egyetlen sinpáron zajlik le a marosmenti forgalom Makótól a gyergyói Marosfőig. Ha nem hallanók folyton, hogy az általános választójogban van a nemzet üdvössége, hogy a bőrkabátosok a világ veszedelme, ha szociológia s egyéb logiák helyett közönségünk térképét is olvasna és technikára is eszmélne, akkor nem várnánk kotrást és duzzasztást, kigondolást és végrehajtást a magyar államtól, hanem megmozdulnánk mi, vidéki érdekeltségek s nem kívánnók, hogy gondolatot és pénzt Budapestről kapjunk! . . .

De az usztatással nem meritettük ki a víznek rengeteg erőszétét. Azon tündökönk, mi lesz hetven esztendő múltán, mire a sármási gázmezők kiapadnak s nyolc évtized elteltével, mire Magyarország bányáiból az utolsó széndarabot is kihozza a csille, de nem vesszük fontolóra, hogy erdélyi vizeink valamikor dák lakosok, majd a népvándorlás népeinek s végül magyaroknak malmait hajtották, hogy gabonát őröltek, aranyércet zúztak, hogy sietős utjukban még munkára is ráérték. Göz és villamosság eltereltek figyelmünket természetes erőinktől, de az utolsó mázsa szén s az utolsó köb méter földgáz riasztó gondolata rákényszerít vízi erőink gazdaságos ki-

használására. Ne kelljen a bihari hegység bauxitércét vagonszámra Németországba vinni, hogy a régen berendezkedett német ipar kárunkkal ki-termelje belőle az alumíniumot, hanem fogjuk szolgálatba a bihari hegység számos rohanó hegyi patakját magunk s erőszakoljuk ki tőlük azt a munkát, amit nemcsak a németeknek szabad végeznük.

S a bihari igazságok Gyergyóba érve is igazságok maradnak. A marosfői székelyeknek is joguk van vizeik erejéhez, ne adják oda pazar kézzel.

Perdüljenek meg a dinamokerek Magyarországot hatszáz folyója mentén s gyulladjanak ki villamos lángok mindenfelé, amerre vizeink siklanak. Necsak malomkerek kottogása, hanem elektromos gépek zugása is verje fel a folyamok csöndjét. Minél kevesebb kőszénfüstöt s minél több zsilipet, duzzasztót, zuhogó és világító víz-tömeget óhajtunk látni.

Legyen világozság a vizek fölött!

Háborus diplomák.

Irta: S. F.

Galícia, 1918. VI. 25.

Köztudomású dolog, hogy az egyetem padjaiból bevonult ifjaink alkalmat nyertek arra, hogy utánpótló kurzusokban pótolhassák és folytathassák tanulmányaikat. Méltányos, hiszen egy egész élet-alapozásról, vagy korai eltemetéséről van szó s rettentő csapása lenne a háborúnak, ha tanulmányaik között elakadt ifjaink kezében a nem pótolhatóság és folytathatóság miatt az alakuló élet alakító írmáján me-revülne és tetelenedne meg. Más szóval, ha annyi ifjunkt rekedne meg tanulmányaiban végképen. A megszakított ta-

vannak — köszönettel vette, hogy a predikáció utáni csöndes misét elvégeztem. A templomban tömérdek orosz egyenruhás katona volt. Valamennyi katolikus német telepítvényes. Mises után a plebános úrnál néhányakkal beszédbe ereszkedtem. Érdekes nép. Itt a tengerényi orosz között megtartotta teljes épségében, dialektikus sajátjaival együtt, nyelvét és megmaradt hithű, búgó katolikusnak. Ósházájukról, Bajorországról és a Rajnavidékről igaz szeretettel és lelkesedéssel beszéltek ott azonban csak nagyon kevesen voltak.

Amíg e sorokat írom a magas tengerpart egy padján, papíromat már-már zsi-badó térdemre fektetve, a haragos tenger csak küldi szakadatlanul tajtékzó hullá-mait a hatalmas kőfalakra, ahonnan zúgva, zajongva hullanak vissza a sötét vizekbe. Hatalmas túlkötés hallszik s néhány perc múlva sűrű füstgomolyagokat pöfékelve, megindul egy hajó Konstanca felé. Az első békességes hajójárat hosszú idő óta. A sirályok vigan fürdenek a sós vízben, némelyikök messze-messze repül a tülso part felé, amerre édes hazánk fekszik. Velök repül rettentő szárnyalással az én lelkem is, s küld a messi idegenből szíves üdvözlöt.

Wasylkiewicz Viktor dr.
tábori pap.

nulmányoknak ugyanis csak a háború végén kiláthatos folytathatása sokakra nézve igen erős, sőt végleges elakadást jelentene az előre szaladott értendők s velük megnőtt anyagi gondok miatt, melyek következtében sok ifjú kénytelen lenne az egyetemiskolázó padja helyett az életbe kihelyező állás után látni, részint pedig a szellemileg tetlen esztendőknél a szellemi életre nehezített úntottsága, le-tárgiája miatt, mely sok ifjút elnehezedett lustaságban ragasztana hosszú évekre meg az egyetem padjaiba. Tehát igazán szükségszerű dolog bevonult egyetemi hallgatóink részére ez alkalmaknak a megnyújtása, vagy katonai nyelven: tanulmányozási szabadságolás! Azonban valamit nagyon meg kell fontolnunk.

A három hónapra terjedő kurzus ideje ugyanis semmiélekép nem lehet elegendő olyan és annyi anyag beható, alapos átvételénél, mint a műyen, és mennyi anyagnak szükségképen bele kell szorulnia ez időbe. Következőleg az illető terjedelmű anyagban a tanulmányozás csak nagyobb pontok, éppen a legégetőbb szükséges részek körül foroghat, amely sok pótolni valót hagy hátra alkalmasabb időre. Deakos nyelven igen találó a következő: az illető éppen csak kapiskál; az illetőnek éppen csak dunsztja van hozzá. És neki e kapiskálással, e gyöngé dunsztal a katonai kötelekbe vissza kell vonulnia újra, olyan életbe és körülmények közzé, amely igazán széthullató rostája a mai háborús viszonyok között még a legaiaposabban és legbehatóbban szerzett tudományos ismereteknek is. Egészen érthető és látható tehát, hogy így a kapiskálás, a gyöngé dunsztból a szerzett módon hamarosan oda tűnhetik, hol meg igazán nagyon, de nagyon elvékonyodhatik, hisz vérbeli diplomás, kémiényeszi, nagy férfiak hangoztatják, hogy a szakmájuktól elzáró négy esztendő igen sok pótolnivalót éreztet, mert az egykor szerzett és fényesen birt ismeretek és jártasságok közül bizony igen sok oda-vesztett! Ez természetes is a mai időknek fizikumot és pszichét örlő terhei között.

Az egymásra végzett kurzusoknak az eredményei ezekből egészen világosak. A háború végén lesz egy csomó emberünk, kiket a háborús kedvezményű kurzusok a diplomákhoz is segítettek, de akik e háborús dilemmákkal az elfoglalt munka téren a kulturéletnek csak sánta, vagy talán egészen nyomorék existenciái lesznek!

Mondanunk sem kell, hogy e háború magyar hazánknak színesen gazdag kultúrétéről igen sok és fényes tehetségű sőtöt a föld alá hulló csillagokként. Akik porba estek, örökre eltemetkeztek! Kiket hiába várnak a kulturkatedrák s az élet kulturszínezéseim dolgozó szomoró pennák!

Ez elárulások a nemzet kulturájának az elárulásai s e nagy szellemi elárulások, hiányokat az anyagi élet háborútól bevett oldalainak kiépítési mellett egy pillanatra sem szabad elfelednünk! A csatatereken elvesztett kulturerőink helyébe a házagokat minden tekintetben pótló kulturerőgiákat kell nevelnünk! A nagy vesztések kiheverését csak ilyenektől remélhetjük. S ezt jól meg kell jegyeznünk!

Ez a háború a benne résztvevők iránt

leánykák is hallatlanul ki vannak festve. s egész viselkedésükben van valami keleti, fölötté bántó vonás. Legrémsébb azonban az alacsony, többnyire egyfogtú kocsik vakmerő száguldozása. Mintha üldöznek, minden kocsi örületes galoppban hajt, úgy hogy az út tülso oldalára való átmenés életveszélyes vállalkozás. Hála a szlobodának, senki sincs, aki megfékezze őket.

Vasárnap van. A kedves harangzúgástól elszkótt füleimnek igen jól esik sok-sok harangnak érczengését hallani. Itt minden templomnak, (pedig tömérdek van) megmaradtak a harangjai. Elindultam felfedező útamra. Céloom volt egy katolikus templomra találni, ott szent misét hallgatni, esetleg mondani, mert a 23-napos Vormarschok alatt csak egy teherkocsiban improvizált kápolnában misézhettem; jól fog esni, végre valódi templomban küssé az Úr elé leborulni. A szerencse kedvezett. A sok kupolás, majdnem egyforma, tömérdek görög templom között teljes szépségében büszkelkedett egy kettős tornyú, szép görök síma keresztű katolikus templom. Nagy örömmre megtudtam, hogy a katolikus német telepítvényesek temploma. A plebános, apostoli protonotárius, lekötelező szívességgel fogadott s nemcsak megen-gedte a misézést, hanem — mivel kevesen

nyagon figyelmessé, gondossá, engedékenyekké, kedvezményezőkkel tette az otthoni közvéleményt és intéző köröket. Igen szép és helyes is. Azonban semmi esetre sem szabad az engedményekben és kedvezményezésekben a háború címével addig mennünk, hogy a háború végén az életbe egy csomó fél, vagy talán addig is alig képzett existenciát diplomásan szórjunk ki! Ilyet tanuló ifjaink se követelhetnek maguknak semmi címen, mert hogy a nemzet kulturporondja megteljen hasznavehetetlen kontár gárdával, ehhez semmi háboru nem lehet cím! Hangoztatjuk ezt minden pályára, amely a nemzet kulturéletének átölelő és emelő karja! . . .

A méltányosság és a kedvezmény egészen leróta a maga humánus kötelességét, ha egyetemi ifjainkat ily szükség-szerű kurzusokkal az évfolyamok rekedéseiből kisegíti, előrevezeti, de csak a diplomát szerző utolsó vizsgáig! A diploma kiadását pedig, azt kívánjuk, minden idők mértékét komolyan megütő alapos vizsgára tartsa fenn! Kívánja és követelje meg, hogy a diploma leendő birtokosa a sok engedménnyel kedvezményesen nyújtott, háborus kurzusok visszamaradt fogyaté-kosságainak kipótlásáról behatóan számoljon be! . . . *Kész diplomák a háborus szolgálatok ajándéka nem lehetnek!* Különösen az orvosi pályán nem! S ezt különösen értsük és szívelejünk meg! . . .

A háborus diplomára felcseperedett orvosok rettentő „baklövései”-ről sok a panasz! Ügyetlenkedésük kétségbeejtő igen sok helyen! Emberi életek eltemetésein egészíteni ki a képzettség nagy hiányait lelketlenség! Azok részéről is, akik teszik, azokéról is, akik diplomával erre az életbe kiengedik!

Bizony a háború végén nem egy katona fog a Doktor ur ellen panaszkodni, kiről csak azt nem fogja el tudni panaszolni, hogy őt nem is doktor hanem „háborus felcser” győrtte meg!

A békeidők áldásai soha se lehetnek, legalább nagy károk nélkül nem, a háborunak ilyen és hasonló diplomái!

Ennek belátásához nagy bölcseség nem kell!

HIREK.

— **Személyi hírek.** Püspök urunk augusztus 8-án a status igazgatótanácsa ülésére Kolozsvárra utazik.

Packeni altábornagy leányaival e hét folyamán a püspöki aula vendége volt.

Finta Antalt Nagyágra nevezte ki a püspöki hatóság, Baráth Béla dr. pedig Kolozsvárra neveztetett ki segédlelkésznek.

Tanulmányut. Dr. Schmidt Henrik egyet. tanár és Dr. Hoffmann Edit a Szépművészeti Múzeum tisztviselője, a Batthyány könyvtár kéziratainak tanulmányozására városunkba érkeztek.

— **A Hungária szállót** a tulajdonos Gyulafehérvári Takarékpénztár R.-T. folyó hó 1-én házi kezelésbe vette.

— **Elnökválasztás.** Lapunk értesülése szerint az ujonnan alakult Áruforgalmi R.-T. igazgatósága élére városunk szülöttjét, Inczedy Joksmann Ödön dr. alispánt vá-

lasztották meg. E választást Alsófehérvármegye törvényhatósági bizottsága július 31-én tartott közgyűlésén jóváhagyólag tudomásul vette.

— **Missziós hír.** Hozzászólás vevett közöljük e megfontolandó sorokat: 15—20 éve nem volt misszió, a front mögötti élet már nem rongja a népet, ép most volna az ideje, hogy megalapozzuk a jobb jövőt. Tény, hogy a nép jóakarátú, de népmiszsió nélkül nem lehet meghódítani a menekülés óta, sőt már régóta megkérgesült lelkeket. A háború vége beláthatatlan, hiába várjuk: akkor is eltelik 4—5 év míg végigpredikáljuk Erdélyt s vajjon akkor nem lesz-e későn? Nem volna jobb most Istenhez fűzni azok szívét, kik a frontról hazajöttöket át fogják gyúrni, vagy legalább kissé megpuhítani? Hallottam ellenvést: nem tudnám ellátni, sem ágyat nem tudnék adni a missziópapoknak. Erre csak azt mondom: nagyon kényelmes kitérés, két embernek egy heti ellátása földmives és jóakarátú nép között nem nehéz, sőt ma is a legkisebb gond.

— **Hallotta az ujságot,** hogy Csillag kapitány, a derék 46-os katona ideérkezik? Ó: Lehetetlen!

Pedig így van! Sőt azt is megsugathatom, hogy első dolga lesz a helybeli gyalogezred gépfegyverosztágát a céllovó térre kívinni s ott gyakorlatoztatni; megszüntetni az örült kattogást a vársáncokban, levegőre viszi fiait, megtanítja szép magyar nótákra, mint akkor, mikor az ő csillaga ragyogott fölöttünk.

Ó: (Hitetlenül rázza fejét s balienéken el.)

— **Ujságpapirosnak** ma sincs bőviben a hazai sajtó. A hazai gyárak a rájuk kiszabott havi 7 waggon mennyiségét csak jun. 12.-ére tudták szállítani, az osztrákok pedig a májusi és júniusi kontingensből június hó 30.-ig egy ívet se szállítottak. Svédországból pénzügyminiszteri engedéllyel ötven waggon papirosot hozhatunk, eddigelé azonban semmit se kaptunk.

— **Titkos politikai lap Bécsben.** A közel-múltban Politischer Salon címen hetilap indult meg Bécsben, melynek célja Ausztria német főurainak politikai tájékoztatása. Előfizetőket csak egy bizottság előzetes hozzájárulásával fogadhat el a kiadó-hivatal, de az előfizetés díja is oly magas, hogy közrendű ember el se viselhetné. Velünk szemben a lap nemcsak fagyos közönyt, hanem — enyhén szólva — idegenkedést tanúsít. Megtámad bennünket hogy a háború folyamán meggazdagodtunk s a román határon területileg gyarapodtunk. A Visztula és Búg, Jsonzo és Piave mellett „kilőtött magyarok”-ról természetesen előkelően hallgat a tárgyilagos orgánus.

— **A gyógyszerárba** siet egy galíciai vendégünk, aki pénteken este a Lépesmondja arám- lengyel- német nyelven, lességeinek. „Kérek egy kis zacherlint” mondja arám- l engyel- német nyelven. „Papirosban, vagy üvegben parancsolja” kérdi a szolgálatkész gyógyszerész. „Oh kérem, ne tessék fáradni,” — kigombolja melle fölött ingét — legjobb lesz mindjárt ideönteni.”

— **A Detonata sorsa.** Az abrudbányai Detonata vendéglőt, mely a város tulajdona, a topánfalvai takarékpénztár óhajtott bérbe venni s átalakítva üzembé helyezni. A pénzfizetést kemény kikötéseit Alsófehérmegye törvényhatóságának állandó választmányja elfogadhatatlannak találta. Folyó hó 31-én a törvényhatósági közgyűlés többsége Fogarassy Albert biz. gat felszólalása után az állandó választ-

mány javaslatát tette magáévá s az Abrudbánya városára kiszámíthatatlanul terhes feltételek mellőzésével csak a husz évre szóló bérbeadás mellett döntött.

— **Szociális hét.** A Kath. Népszövetség szeptember első napjaiban kiváló előadók vezetésével agrár, ipari és szociális kérdésekről egy hétre terjedő tanfolyamot rendez önként jelentkezők számára. A tanfolyam anyagát részletesen is közlik majd a jelentkezőkkel, hogy mindenkinek módjában legyen a kérdések előzetes tanulmányozása alapján az előadásokhoz hozzászólni. A kurzuson való részvétel díj fejenként 10 korona. A szállásra számot tartók minél előbb tudassák részvételüket a kath. Népszövetség elnökségével, mert az elszállásolás a jelentkezők sorrendjében történik.

— **Piaci árak egybeült s nálunk.** Örömmel s indokolható irigykedéssel látjuk, hogy Kolozsvárt a zöldség új piaci ára réginél is alacsonyabb. Egy kilogramm zöldbabért pl. 216 fillért, paradicsomért minősége szerint 280, illetve 200 fillért kellene kg-onként fizetni. A nagy kínálat miatt azonban a termelő „Édes nagysága” megszólitással a maximális árak felén is oda- adja terményeit. Kolozsvár városa különben nemcsak zöldségfelében van bőven ellátva, hanem gabonája, lisztje is van s a lisztes boltok előtt nem várakozik a közönség hiába. A közéletmezési hivatal vezetőségét az illetékes körök teljes elismerésben részesítették.

— **Kérés.** A világháborús levétette napirendről a kiváló eucharisztikus gelencei plebános: Vojkuly József síremlékére való gyűjtést, amely 281 koronát eredményezett. Igaz, hogy még diühög a vérzivatar, igaz, hogy a könyörülő szívek áldozatkészségét sok oldalról veszik igénybe; mégis, tekintettel arra, hogy ez év december 24.-én lesz a derék pap halálának századik évfordulója, további kegyes adományokat mély tisztelettel kér a gelencei plebános.

IRODALOM.

Hunyadi János származása és a vajdahunyadi freskók címén terjedelmes tanulmányt tesz közzé Forster Gyula báró a „Magyarország Műemlékei” minap megjelent IV. kötetében. Széles irodalmi tájékozottsággal nyúl ahhoz a problémához, melyet Möller István öt év előtt a kiadvány III. kötetében vetett fel. Igazat kell adnunk az illusztr., bár nem cseheli írónak, hogy Möller műtörténeti gondolatát nem lehet történettudományos alapon mereven elutasítani s igaz lehet, hogy a három vajdahunyadi freskó tulajdonképpen Hunyadi Jánosnak Zsigmond királytól való származására céloz. Feltűnő mindenestre Zsigmond 1409. évben kelt oklevelé, melynek értelmében az ifjú s kétségkívül minden hadi érdem nélkül szűkölködő Hunyadi messzeterjedő adománybirtokot nyer. Feltűnő az is, — mit Forster nem említ — hogy a rártarti magyar oligarchia 1458-ban hosszabb vonakodás nélkül csatlakozott a Mátyást választó közne-mességhez. Nem volt ebben része azon hagyomány, hogy Mátyás ereiben természetes nagyapja révén amúgy is királyi vér csörgedez? Forster tanulmánya a Hunyadi család származása kérdésében összefoglaló, Möller műtörténeti gondolatának pedig avatott védelme.

Dr. Pósta Béla: A gyulafehérvári székesegyház sírleletei. Régen vártuk már a kitűnő kolozsvári archaeologus beszámolóját a székesegyház 1907-ben feltárt

sírjairól. Abból a közel tíz ives, szemes gonddal megírt értékezésből, melyet most tett közzé a „Dolgozatok az Erdélyi Nemzeti Múzeum érem- és régiséggyűjteményéből” VIII. (1917.) kötetében, megdudhatjuk. „Hogy a föltárt temetkezések közül egyetlenegy sínes, amely az erdélyi fejedelemiség megalakulásának korát megelőzné. Kétségtelen, hogy azok a temetkezések, melyek kutatásaink eredményeképpen felszínre kerültek, a XVI.-ik század első évtizedeivel kezdődnek és azután megszakítás nélkül a XVIII. század végéig állandóan tartanak. E temetkezésekben kezdetben tisztán a világi elem dominál. Egyházi temetkezés — a XVIII. századot megelőzőleg — egyetlenegy sínes, ami teljesen egybevág a gyulafehérvári püspökség újrafelállításának időpontjával. Csaknem három századnak véseleti és iparművészeti sajátosságaiban nyújtott ezeknek a síroknak a lehetőség szerint pontos feltárása alkalmat.”

Szentóra nyilvános és magán szent-ségimádásra, összeállította Veress Ernő. Ára 30 fill. 100 darab 26 kor. 1918. Megrendelhető: Róm. kath. plebánia, Brassó. Talpraesett, az élet szükségieire szabott könyvecskét nyújt a szerző azoknak, akik a Szentség előtt egy órát hasznosan, áldásosan, testvéries közösségben, lárna nélkül szeretnek eltölteni.

Szerkesztői üzenetek.

B. P. Istensegits. A lapot megindítottuk. Előfizetés címén tessék 6 koronát küldeni. A multa nézve nincs semmi követeletünk. Föltétlenül érdekes élményeiről örömmel olvassunk.

Sz. I. Ersekujvár. Ez már sikeres térfoglalás!

I. L. Kolozsvár. A külügyi hivatal pontos tudomásunk szerint nem a Pater Noster-Streeten, hanem a Downing-Streeten található. Mentegetődzésért járunk!

K. L. Budapest. Közreműködésére számot tartunk. Méltóztassék az Intermezzo szinofonico hegedű hangjegyeit elküldeni.

M. F. Inárcskacs. A példaszó kissé nyers, de töröl metszett: „Feszít, mint a Koszos Pista Jézus nevenapján!”

Pályázat.

A türkösi római katolikus egyházközség **kántortanítói állásra** pályázatot hirdet augusztus 18-iki határral. Választás augusztus 25-ikén. Pályázhatnak kántori oklevéllel tanítónok és. Háromszobás lakás, nyári konyhával. Törvényes fizetés. Osztatlan elemi iskola vezetése és összes kántori teendők végzése a köteleesség stóladij ellenében **Egyháztanács és iskolaszék elnöke.**

GÉPIRÓ=

kisasszonyi keres eselleg azonnali belépésre Dr. Mayer Ödön ügyvédi irodája. — Csak a gépirásban begyakorlottak pályáznak.

Helyettes róm. kath. tanítónőt

keresek 1918-19. tanévre. Gyönyörű erdős vidék, jelen viszonyokhoz képest jutányos megélhetés, lakás iskolaépületben. Díjazás megegyezés szerint. Jelentkezés „Helyettes” jelígre kiadoba.

Most jelent meg az Ó- és Újszövetségi

SZENTIRÁS

a Vulgata szerint, figyelemmel az eredeti szövegre, **Káldi György** fordítása nyomán átdolgozta **Tárkányi B. József**, 3-ik változatlan kiadás **utolsó IV-ik befejező köteté.** A négy kötetet, mely 8° alakban 2848 oldalt tartalmaz, **egy fekete védőtokban, izléses arany-díszes félévazonkötésben** van bekötve, melynek ára **34 korona.**

A Szent-István-Társulat kiadása.

Ezen **Szentírás** négy kötetét addig, míg a most csak korlátozott példányszámban készült példányokkal rendelkezünk, a közönségnek 25 koronáért és a gyűjtőknek minden 10 példány után egy ingyenpéldányt adunk.

Megrendelhető a Püspöki Lyceumi könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

Gyulafehérvári Népbank R.-T.

érdeklődőségben

a Magyar Bank és Kereskedelmi Részvénytársasággal

(Melynek alap- és tartaléktőkéi mintegy 150 millió korona)

(Melynek alap- és tartaléktőkéi mintegy 150 millió korona)

Elfogad betéteket: betétkönyv és folyószámlára a legelőnyösebb kamatozás mellett. **Leszámitol:** váltókat, számlákat és utalványokat. **Hittelt nyújt:** váltó, értékpapír és árufedezet mellett. **Átutalásokat,** kifizetéseket eszközöl Középeurópa minden piacára. **Törlesztéses kölcsönöket nyújt:** földbirtok és házakra, 25-50 éves rész törlesztés mellett. Magasabb kamatozású ilyen kölcsönöket olcsóbb kamatozásra konvertál. **Értékpapírok** vétele és eladása. **Tőzsdéi megbízásokat** a fővárosi pénzügyetnek feltételei szerint bonyolít le. Mindenféle áru, gazdasági gépek, szőlőtermelési eszközök, cement, vas, építőanyagok, szén, stb. eladása.

Minden bank, értékpapír és áruforgalmi ügyben díjtalan tájékoztatással szolgál.

FLEMMICH A. FIAI

sima és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje
WIEN, Alapított 1838. GUÁR:
Vi., Webgasse 43. 600 alkalmazott. Römerstedt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpítszövetek
minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

das választékban, mindenféle és ókeresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb árban történik

Miseruhák javítása eivállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.

Felelős szerkesztő: **Rass Károly.**

Nyomatott a Püspöki Lyceumi könyvnyomdában (Schäser Ferenc) Gyulafehérvárt.